

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andrei Șaguna
APARE SAPTAMANAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor
un șir peti 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Case parohiale

(=) Traiul nestingherit, în împlinirea neîntreruptă a datoriilor pastorale și misionare, este condiția principală pentru celce vine, însoțit de nădejdiile și iluziile tinerețelor, să-și ocupe postul de paroh într-o comună.

Case parohiale, — nu departe de biserică, având confortul lor, fie chiar limitat în cadre cam smerite, dar cel puțin neprimejdioase pentru sănătatea gazdei, — vor întări în toată vremea silințele slujitorilor altarului în munca și truda lor apostolească.

Lipsa acestui fel de adăposturi la sate a fost, și mai este, adânc simțită în eparhiile bisericii noastre, pe lângă toate jertfele mari materiale aduse de păstoriți.

În Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu avem astăzi, — cum s'a arătat în recenta adunare eparhială, — *abea 292 case parohiale* în cele aproape șapte sute de parohii. În decursul anului precedent, 1934, s'au clădit în Arhiepiscopie case parohiale în opt parohii, și anume în: Mihai Viteazul, Odorhei, Beșa, Gurarâului, Berghin, Balșa, Cernatul de jos și Homorod-suseni.

Cum se explică numărul mic de 292 case la cele aproape șapte sute de parohii ale eparhiei?

Dreptcredincioșii noștri atât din Arhiepiscopie, cât și din celelalte eparhii ale mitropoliei ardelenice, cărora în trecut ca și astăzi biserică li-a acordat frumoase drepturi, n'au întârziat a se gândi și la datoriile, tot așa de frumoase, împreunate cu aceste drepturi; — și astfel, bani grei, adunați din sărăcia

lor, s'au cheltuit în scop să se înalțe edificiile școlare ale bisericii noastre, care nu putea admite nici decum să-și peardă școala amenințată de foștii stăpânitori de altă lege și de altă limbă.

Edificiile școalelor noastre confesionale *formează proprietatea Bisericii*, și ele ar avea să slujească astăzi, — când biserică este deocamdată lipsită de școalele avute, — drept case parohiale, unde preotul va putea adăposti și *biblioteca parohială*, împreună cu *arhiva*, în condiții mult mai favorabile, decât în casele luate cu chirie.

Adunarea eparhială dela Sibiu se ocupase, în 1931, cu arzătoarea cauză a edificiilor școalelor confesionale; ear Consiliul arhiepiscopesc, luând în dreaptă cumpănire necesitatea de a dispune de case parohiale în cât mai multe parohii, invitase organele parohiale ca, acolo unde se poate, edificiile școalelor noastre să fie decretate de case parohiale.

Pasul acesta n'a dat, întru toate, rezultatul dorit.

Statul, instalându-se în edificiile noastre confesionale, le deține mai departe pentru instruirea copiilor locuitorilor fără deosebire de religie și naționalitate.

Astfel, pe lângă toată scumpirea vieții și alte neajunsuri, va trebui ca parohiile noastre, în atitudinea lor de creștinească remanere, să dovedească earăș că, gata de jertfă, stau la culmea chemării, manifestându-și încrederea și ascultarea și oferind sprijinul moral și material întru rezolvirea cât mai

grabnică și cât mai folositoare a problemei caselor parohiale. —

În altă ordine de idei, înălțând asemenea locașuri, pe seama preoțimii noastre, nu însemnează cătuși de puțin, că Biserica ortodoxă română din Ardeal s'a lăpădat sau se lăpădă de moștenirea școalelor sale.

Se recunoaște și se repetă de persoane marcante ale neamului, că biserică ortodoxă română este așezământul care de veacuri a ținut vie și a apărat neclintită conștiința națională; — prin urmare, zicem noi, cu atât mai vârtos este necesar ca, la adăpostul acestor înalte și binevoitoare încheeri, biserică aceasta să fie ajutată, nu împiedecată, în acțiunea sa de realizare a obținerii drepturilor ce nu se prescriu.

Valoarea școalei confesionale române, în viața poporului nostru, o pot micșora sau tăgădui numai necunoscătorii *comorilor credinței ortodoxe*, și nu aceia cari, în norma lor de judecată, se orientează după *astfel de criteriu*.

Eată precizări, formulate în interesul superior al țării și neamului nostru.

Nu părăsiți vatra! — *Ministerul muncii a invitat, prin circulară adresată eparhiilor noastre, să se ia măsuri ca preoțimea, prin mijloace potrivite, să lămurască poporul satelor asupra greutăților, primejdiilor și mizeriei la care se expun ceice, părăsind vatra, se duc după lucru la orașe.*

Când autoritățile laice își înțeleg astfel menirea și cer mijlocirea bisericii în interesul sătenilor, cari trebuie feriți de părțile rele ale orașelor, nu putem decât să ne bucurăm și să îndemnăm preoțimea noastră să-și îndrepteze grija către ceice intenționează, fără fîntă și

fără bună socoteală, să-și părăsească satul și să înmulțească și mai mult mizeriile orașelor.

Pentru înzdrăvenirea vieții satelor nici o lucrare nu trebuie să ne fie prea grea.

Ostașii Domnului, în număr de câteva mii, din eparhia Orășii, s'au întrunit Dumineca trecută în congres, condus de P. S. Sa Arhiepiscopul Andrei Crișanul, președinte onorific și de dl *Pompiliu Dan*, președintele activ al „Oștii Domnului“ din această eparhie.

După serviciul religios, săvârșit dimineața în bisericile ortodoxe din oraș și Velența, și după sfânta liturghie în sobor celebrată în catedrală, a urmat o impresionantă procesiune, cu prapori și preoți în frunte, spre biserică din cetate, unde s'a deschis congresul, prin cuvântul rostit de Prea Sf. Arhiepiscopul Andrei, care a spus și următoarele:

Oastea Domnului, ca un izvor subpământean, a răsărit acum 13 ani, și de atunci și-a tot sporit apele dela un hotar la altul.

E o mișcare de înviore a creștină ce vine de jos în sus. Oastea Domnului e ca grăunțele de muștar, ce este mai mic decât toate semințele, dar când a crescut, este mai mare decât legumele și se face pom încât vin pasărele cerului și se sălășluiesc în ramurile lui.

Țara românească întregită e pe cale de a deveni iarăși țară adânc creștină. De jur împrejur, ca firele plecate de furtună, sufletele apăsate de răutatea vremii se înalță spre Hristos. Tineretul nostru s'a grupat sub steagul pe care stă scris numele Lui. Rândurile celor ce vor să guste pe Domnul, cresc; numele de ostaș al lui Hristos este și el luat din sfânta scriptură: «ia-ți spada ta de suferință ca un bun ostaș al lui Isus Hristos» (2 Tim. 23). Când vorbim deci de ostași ai Domnului, ne gândim la creștinii cari iubesc pe Hristos mai pe sus de toate și luptă în cele dintâi rânduri pentru înstă-

* FOIȘOARA *

Vechiul Testament în românește

În lucrarea „Un congres biblic românesc“ tânărul autor își exprima încă în 1914 dorința caldă de-a vedea generația secolului nostru dăruită c'o Scriptură înveșmântată într-o haină demnă de veacul al 20-lea. Poate n'a aflat înțelegerea cauzei la forurile de mai sus, poate îi lipsiau cei câțiva împreună lucrători energici, destoinici și indispensabili la o astfel de înfăptuire. Nu știm. Dela 1920 încoace, urmașul de scaun al arhiepiscopului Șaguna, e mereu preocupat de „pânea cea de toate zilele“ a poporului său. A contemplat o comisie care sub supraveghierea I. P. S. Mitropolit *Nicolae* avea să îngrijească tipărirea în ediție revizuită a Bibliei fericitului Șaguna. Tipărirea avea să înceapă... și „să hrănească cu Duhul și lumina lui Hristos sufletul dornic de învățătură sfântă al clerului și poporului credincios“. Referințe

rințe materiale au împiedecat realizarea în grabă a acestui gând mântuitor. Totuși bucuria noastră e legitimă văzând că trebuința sufletească simțită atât de arzător este pe cale de a fi satisfăcută prin jertfa adusă la altarul bisericii noastre de I. P. S. Mitropolit *Nicodim* al Iașilor și cu împreunăostentorii Părinți: V. Radu și Gala Galaction, profesori la facultatea de teologie a universității din Iași. — Cuvântul dumnezeesc s'a tipărit în românește în multe rânduri. Primele lucrări religioase sunt biblice. Ele sunt întoarceri de pe textul Scripturii. Adevărat că puține au o individualitate proprie, de cele mai multeori se reproduce acelaș text. Totuși fiecare contribuie într-o măsură mai mult sau mai puțin trainică la înțelesul evoluției scrisului — biblic în românește.

Iată necesitatea de-a releva, fie chiar în calitatea unui indicator bibliografic, pe cele mai de preț dintre producțiunile afiliate titlului sugerat în fruntea acestui articol. Vechile întoarceri se făcură de obicei de pe slavonește, grecește, iar uneori și de pe jidovește. Ca orice lucru începător, primele traduceri sunt mai puțin iscusite. Ele rămân de multeori sclave literei,

iar înțelesul textului trece pe planul al doilea. Dintre scrierile biblice cartea care s'a bucurat de-o mai largă popularitate, este Psaltirea. Ea s'a tradus și tipărit mai mult. Astfel chiar șirul bibliografiei biblice a V. T. îl deschid c'o Psaltire, cu **Psaltirea** cuprinsă în manuscrisul ce odinioară făcea parte din biblioteca **dela Scheia** a lui D. C. Sturdza-Scheianul. Astăzi manuscrisul este proprietatea Academiei române. Numirea „Psaltire“... este prea îngustă deoarece cuprinde, în afară de 150, respectiv 151, psalmi, și Exod cap. XV (Cântarea lui Moise); Deut. cap. XXXII (a 2-a cântare a lui Moise); I Regi cap. II (cântarea Anei); Avacum cap. III (Cântarea lui Av.); Is. cap. XXVI 9—20 (Cântarea lui Isaia); Iona cap. II 2—10 (Rugăciunea lui Iona în pântecul peștelui); Dan, III 2—67 (Cântarea celor trei tănări); Luca I. 46—55 (Cântarea Mariei); Lc. I 68—79 (Cântarea lui Zaharia) și simbolul de credință numit atanasian.

La alcătuire va fi avut un oarecare amestec și vre-un călugăr romano-apusean, cum crede dl profesor S. Pușcariu (în Ist. lit.), sau a lucrat acolo un nepriecut în materie de dogmă. Dovadă este

în privința aceasta simbolul Atanasian strecurat în manuscrisul dela Scheia. Psaltirea scheiană, sau cel puțin acel exemplar de pe care s'a tradus, a avut la bază textul grecesc, dovadă numărul și ordinea Psalmilor. În istoria fixării textului biblic, Psaltirea scheiană, scrisă într-o românească destul de îngrijită pentru selolul al XV-lea,¹ a avut o influență bogată. Nu numai că Psaltiri tipărite i-se aseamănă, bă unele îi urmează întocmai. Astfel între textul Psaltirii scheiene și între cel tipărit de **diacnul Coresi** la 1577 este o foarte mare asemănare, dacă nu e chiar identic. Adevărat că în cazul acesta cuvintele lui Coresi din prefață rămân o enigmă, întocmai cum nesigur este locul unde s'a tipărit Psaltirea dela 1577. De numele lui Coresi se leagă și alte Psaltiri românești. Astfel istoria îi atribuie Psaltirea tipărită la 1568, alta la 1570. Drumul deschis de diaconul din Brașov începe a fi bătătorit. Din 1580 datează o Psaltire slavo-românească, al cărei autor este necunoscut. Psaltirea se afla înainte de război în biblioteca muzeului din Moscova. Astăzi Dumnezeu știe ce drumuri va fi apucat.

¹ 1482.

pânirea în țara noastră a «împărăției lui Dumnezeu».

Oastea Domnului este o mlădiță crescută în grădina bisericii noastre ortodoxe, și ea nu poate avea trânicie decât viețuind în sânul bisericii și în duhul ei. Iată pentru ce Oastea Domnului nu poate trăi decât în biserica ortodoxă; când zic «ortodoxă», înțeleg duhul vechi apostolic, crucea de pe Golgota, mormântul Domnului, adierea țării sfinte, cari trăesc așa de viu în biserica noastră; dar mai înțeleg: mormintele părinților noștri, fumul de tămâie în bisericuțele de lemn (izvoare ale jertfei și rezistenței noastre), viața trăită de noi pe aceste plaiuri după voința lui Dumnezeu, ortodoxie, haina sufletului nostru românesc, nu cea împrumutată dela alții. În sânul acestei biserici «ostașul nu se simte stingher», ci împreună cetățeni ai sfinților și casnici ai lui Dumnezeu, ne-am întâlnit ostași din eparhia Orăștii, — grăniceri nu numai ai țării, ci și ai bisericii strămoșești, nu ca să ne mândrim, ci ca să ne îmbărbătăm și să împrumutăm puteri, să mulțămim Tatălui ceresc pentru tot ce a făcut pentru noi. E o fericire să ne simțim sub oblăduirea unui rege iubitor de Hristos, precum însuși mărturisește, convins credincios, cel dintâi rege ortodox al țării; sub sceptrul Său drumul nostru aici pe pământ e ferit de suferințele de odinioară. Asigurându-l de neajmura noastră dragoste și supunere, îi dorim domnie lungă și glorioasă! Împăratul împărăților, Domnul Isus Hristos, să-l ocrotească și povățuiască spre a face din țara noastră o Românie, creștină ortodoxă și fericită. —

P. S. Arhiereu Andrei Crișanul își incheie cuvântarea, îndreptându-și gândul către: capul bisericii noastre strămoșești, Preafericitul patriarh Miron, înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae, patronul și îndrumătorul mișcării «Oștii Domnului» și către preaveneratul și înțeleptul episcop Roman al Orăștii, cu binecuvântarea căruia se ține acest congres.

Părintele Gh. Secaș, dela Sibiu, aduce binecuvântarea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae al Ardealului, spunând că a venit să fie martor la această manifestare românească și duhovnicească. Luptând luptă dreaptă pentru apărarea drepturilor noastre sfinte, slujim pacea pământescă mai mult decât alții.

Dl Pompiliu Dan, președintele activ al asociației, expune activitatea desfășurată în cuprinsul eparhiei Orăștii de această asociație. Una din realizările de frunte ale «Oștii Domnului» este bucătăria populară, de unde își capătă hrana trupeză zilnic sute de nevoiași. Ostașii Domnului au con-

Probleme, fapte, comentarii

O carte de mare preț. — Ven. Consiliu eparhial ortodox român din Arad recomandă pentru procurare, sub titlul de «O carte de mare preț», volumul: **Istoria Bisericii românești din Transilvania**, de Ștefan Metes, cu următoarele cuvinte:

Decurând a apărut la Sibiu lucrarea cu titlul de mai sus, o operă de mare valoare istorică și culturală românească, încadrată în rândul celorlalte valoroase publicații ce apar acolo, sub călăuzirea autorității bisericești. Lucrarea se întinde până în prag de fatală desbinare religioasă a uniației, și va avea de urmare încă un volum, ce se va tipări încurând, ajungând cu firul expunerii istorice până la zilele noastre.

Autorul, care e P. C. Sa Păr. Ștefan Metes, n'are trebuință de a mai fi făcut cunoscut, după prodigioasa și temeinica sa activitate istorică. Cel mult despre cartea sa recentă trebuie să dăm câteva scurte lămuriri:

Cartea sa cuprinde 16 capitole, începând dela viața creștină în Dacia, utilizând tot ce s'a scris până aci cu privire la trecutul românesc, cultural și bisericesc. Alta notă a lucrării sale este că a reușit într'un chip foarte fericit să arate legăturile de tot felul, ce au existat între noi și frații de peste Munți, și astfel lucrarea sa oferă bazele sufletești ale înțelegerii multor datorii din cele politice, ale zilei.

E o carte unică în felul ei, care și până aci a cucerit, mai ales în pătura intelectualilor, și ar trebui dusă cât mai adânc în școlile și în pătura poporului și în toate bibliotecile parohiale, fiind scrisă absolut potrivit din toate punctele de vedere.

Cartea mai are marele avantaj de a cuprinde, în ilustrațiile sale multe, toată viața românească, fiind vorba de cultura bisericească și de operele sale.

La congresul Ligii culturale, ținut Duminecă în Cernăuți, președintele dl prof. N. Iorga, în ovațiile unanime ale asisten-

tribuit la întreținerea acestei bucătării, donând în cursul celor trei ani 22 mii lei.

La ora 4 s'a ținut a doua ședință a congresului, tot în curtea bisericii din cetate. Diferitele coruri ortodoxe au dat un concert religios.

ței, a spus, la sfârșitul discursului său de deschidere, următoarele:

Când nu e nație cât de inferioară care să nu-și reclame locul în lume, — cum am crede... că numai noi sântem osândiți să fim veșnic săracii și desmoșteniții pământului, în care am împlântat cei d'întâi plugul și am pus cei d'întâi crucea în vârful unei clopotnițe?

Orcine poate pretinde să i se respecte religia pe care i-au transmis-o înaintașii. Dar, a face parte dintr'un stat fără a simți pentru dânsul, fără a-i admite necesitatea, e un act de rău cetățean. Dacă ai curaj, ia arma contra statului, — și suferă, dacă ești învins, soarta fatală a învinșilor! Dar, a da statului numai o supunere aparentă și adeseori mai puțin decât atâta, e un act de viclenie și de lașitate. —

Eată un subiect de meditație pentru cei vizați!

Reforma statului român. În revista dirijată de dl Leon Proca, sub numirea de «Gândirea Economică», — ce apare în Cernăuți cu prețios material și informații în chestiuni financiare și economice, nu mai puțin și morale, — se relevă în numărul din urmă (Mai-Iunie 1935) problema reformei statului român, în mersul său spre consolidare.

Autorul articolului, dl director al revistei, L. Proca, arată rezumând că această reformă implică cunoașterea necesităților poporului; ear factorii, reprezentanții ai voinței sale, au datoria să urmărească de aproape nevoile poporului. Combătând revoluția, și sprijinind evoluția, articolul spune:

Intre remediile ce trebuie aduse formei statului nostru este și descentralizarea... Intocmirea constituției care naște regiunea, pare să aibă ceva revoluționar, totuși numai pe calea autonomiei provinciale sântem în stare să reorganizăm administrația țării, și „revoluționarul“ nu este, în fapt, decât integrarea normalului în locul arbitrarului. În acest fel se descongestionează și parlamentul țării, care irosește azi vremea în dezbaterile unor chestiuni provinciale ori locale, fără prea multă competență...

Ca încheiere: „Nu vrem să distrugem democrația ci să o „modernizăm“ adaptând-o stărilor economice, politice și sociale actuale. Vrem să înlocuim arbitrarul prin respectul voinței națiunii, dându-i po-

sibilitatea să-și spună cuvântul pe cale de referendum, oricâteori constată că interesele sale sânt precupețite. Înlocuirea guvernanților, răi administratori, pe căile legale, indiscutabile și imediate. În acest scop preconizăm funcțiunea permanentă a suveranității populare, pe calea sufragiului universal, inițiativei și referendumului și descentralizarea. Adaptarea regimului politic condițiilor specifice regionale (economice, sociale, culturale). În acest sens și numai așa concepem reforma statului român.“

Congresul studenților creștini. — Din cercurile studenției noastre se comunică unele precizări în legătură cu congresul național studentesc, ținut în primăvara anului curent la Craiova, în capitala Olteniei. Astfel, Centrul studentesc creștin din Chișinău constată, în organul său oficial „Gândul Neamului“, următoarele:

Congresele studențești, e bine să ne mărturisim slăbiciunile, erau, până acuma, pentru mulți colegi, cel mai nimerit prilej de plimbare, excursii și distracții: «Mergem la congres — ne distrăm». Desbaterile n'au interesat decât o mică parte din congresiștii veniți acolo să caute altceva decât distracții... Congresul dela Craiova a stabilit o metodă nouă de lucru: disciplina creatoare.

Ceice s'au adunat la Craiova nu s'au dus pentru distracții, ci pentru altceva, mai nobil, mai sfânt: pentru unirea mistică a sufletelor lor. Congresul dela Craiova a depășit pe toate celelalte. Sufletele s'au unit unele cu altele, inimile au bătut în acelaș ritm și cântecele au avut aceeaș melodie.

Cuvinte nu se pot găsi pentru a putea exprima simțămintele celor aproape 5000 de studenți.

Cu toate acestea opinia publică, țara și neamul, n'a aflat nimic din exaltarea mistică a congresului dela Craiova.

Reprezentanții presei au stropit manuscrisele cu lacrimi, dar n'au avut grija să toarne pe ele și cerneala încălzită cu inimile ce-au palpat 3 zile în capitala Olteniei. Cei care se ostenesc să umple pagini întregi cu aspecte dela procesele cutărui criminal, n'au binevoit să arate opiniei publice decât reportagiile reci ale oricărui congres. Ori, congresul studentesc dela Craiova n'a fost congres în sensul celor obișnuite. A fost congresul unei conștiințe. Și așa trebuia să se spună!

Azi când, în loc de strigăte și de plimbări, s'au discutat formulele de realizare practică a unor deziderate vechi, și noi în acelaș timp, aceeaș presă a tăcut.

Tăcerea însă nu poate să mai continue. Adevărurile mai curând sau mai târziu vor ieși la iveală. Le vor auzi și văile, și munții.

Congresul național studentesc dela Craiova a fost semnalul.

Către sfârșitul vieții literare a lui Coresi apare în Orăștie „Palia“. Sub numele de „Palia dela Orăștie“ se cunoaște traducerea făcută la o mică parte din V. T., în românească localitate de pe malul stâng al Mureșului. Numele „Palia“ înseamnă vechea, și este prescurtarea numirii grecești ce se dă cărților sfinte Scripturi a V. T., și nu cum scrie regretatul Dr. Iosif Popovici: „Palia adică cele cinci cărți ale lui Moise“. Pentru întâia dată folosește numirea Palia apostolul Pavel. Astfel în scrisoarea a II-a către Corinteni vorbind la cap. III 14 despre legământul cel Nou (καινὴ διαθήκη) îl opune celui Vechiu pe care-l numește παλαιὰ διαθήκη. „Palia“ a apărut în Iulie 1582 „în cetate în Orăștie... cu știrea lui Bator Jicmon voevod al Ardealului“. Spesele de tipar le-a suportat Francisc Gestu „vestitul vitez ales hotnoj al Ardealului și țării ungurești“. Acest comandant militar își avea reședința în Deva și se vede că se bucura de mare trecere în cercul contimporanilor, deoarece autorii traducerii dedicară lucrarea lor aceluia mecenate. Partea tehnică s'a făcut sub îngrijirea diaconului Șerban, „meșterul mare a tiparelor“, și sub a diaconului Marien. Tipăritura cuprinde primele două cărți ale V. T. Facerea și Eșirea. În prefață traducătorii ne informează că au dat „pe limba românească cinci cărți ale lui Moise pro-rocul și patru cărți ce se cheamă trstva și

alți proroci câțiva“. Aceste cărți deși s'au tradus, n'au văzut însă lumina zilei. Manuscrisele vor sta prin cine știe ce unghier nebănuit și ar fi o plăcută surpriză aflarea restului din acest prețuit document biblicoliterar. Dl Iorga susține (la pag. 96 din Istoria literaturii până la 1688) că s'a găsit lângă Oradea un manuscris, care dă urmarea din Palia, iar Hașdeu a tipărit în „Cuvente din bătrâni“ un fragment din Levitic. Dacă manuscrisele, din biserica Lazuri (Bihor), semnalate de V. Mangra³ sunt într'adevăr din Palia, atunci posedăm din acea veche traducere și fragmente din cărțile împărăților, Cartea lui Daniel și din Tovie. Inițiatorul traducerii din Orăștie a fost Mihail de Turdaș episcopul Românilor din Transilvania trecuți la calvinism. Lucrarea s'a făcut sub supravegherea sa, i-au stat însă într'ajutor mai mulți bărbați verșaiți în știința sfinte Scripturi. După informațiile pe care ni le dă prefața colaboratorii au fost „dascălul de dascălie al Sebeșului“ Efreim Zakan, — profesor (probabil) la o școală de învățători în localitatea amintită; Ștefan Herce „propovăduitorul Evangheliei lui Hristos“ în orașul Kavaran Sebeșului; Moise Peștișel „propovăduitorul evangheliei în orașul Lugoșului“ și cu Achirie „protopopul varmeghei Hunedoarei“. Traducerea s'a făcut „cu mare muncă din limba jidovească și grecească și sâr-

³ V. Mangra: Cercetări istorice-literare [Buc. 1896] p. 19.

bească“. Sprijinit pe aceste cuvinte dl profesor Iorga crede că traducerea s'a făcut de pe slavonește, iar Dr. I. Popovici susține că nu de pe limba jidovească, dar nici din cea grecească, ci „din ungurește“...

Imi place să cred că traducătorii vor fi lucrat după indicațiile pe cari ni le dădură în prefață. Se poate că pentru comparare să fi avut la îndemână și vre-un text unguresc. Altcum ce rost ar fi avut indicația pusă în fruntea traducerii: „tradus din jidovește, grecește și sârbește“. Este greu a presupune că toți traducătorii vor fi cunoscut limba jidovească, dar nu e exclus ca dintre doi preoți, un protopop și un profesor de școală normală să nu fi cunoscut unul câte puțin limba ebraică. Alegerea acestor persoane se va fi făcut de episcop pentru motivul că aceia aveau cunoștințele necesare unei traducerii. Nu tradează cumva numele Efreim Zakan o origine jidovească? Efreim e nume pe care-l întâlnim des la evrei, iar evreescul Zakan însemnă barbă (Barbu). Zakan poate fi un prozelit, care prin contribuția adusă la realizarea traducerii va fi făcut o afacere bănească demnă de origina sa. Ungurismele din Palie se pot explica și pe altă cale. Glosarul ardelenilor e peste tot încărcat de ungurisme. Se zice și azi, în 1935: nu sunt în clar cu chestiunea acasta (Nem vagyok tisztában); nu fac (ei) destul datoriilor lor (nem tesznek eleget kötelleségeiknek); barșon (în loc de catifea); tist (în

loc ofițer); caută bine afară (jól néz ki) etc. Cele câteva ebraisme „carne“, (în loc de trup) „Șilo“ (la Fac. 49, 10) etc., păstrate în Paliă, ne fac să putem presupune că între textele consultate va fi fost și unul evreesc.

Cu Palia dela Orăștie se încheie tipăriturile secolului al 16-lea. Veacu următor este inaugurat prin tipărirea unor Psaltiri slavonești. Astfel se tipărește din porunca lui Matei Vodă Basarab cu binecuvântarea arhiepiscopului Teofil mitropolit al țării, de egumenul Meletie Macedoneanul în anul 1637 Psaltirea slavonă la Govora; alta este Psaltirea slavonească tipărită de călugărul Ștefan din Orhida în aceeaș localitate la 1641 și Psaltirea slavonească din Câmpulung dela anul 1650, tipăritura lui Dionisie Eclisiarhul. Întâia tipăritură, românească la V. T., din acest secol este **Psaltirea dela Bălgrad**, (Alba-Iulia), A apărut în 1651 cu titlul ebraic: „Sefer Tehilim Psaltirea ce se zice, cântarea, a fericitului proroc și împărat David...“ În afară de psalmi tipăritura mai cuprinde cântările lui Moise. După predoslovie, traducerea s'a făcut: „cu mare socotință din izvod jidovească... și a celor 72... cu îndemnarea și porunca denpreună cu toată cheltuiiala măriei sale George Racoț craiul Ardealului... metropolit fiind Simion Ștefan“. Numele traducătorilor nu se cunoaște. I. Onciul crede (în Introducere la V. T.) că traducerea s'a făcut înainte de tipărire, iar editorii și-au

² Anal Acad. Ser. II tom 33 p. 517.

Prea Sfinția Sa Dr. Grigorie Gh. Comșa Episcopul Aradului

In momentul când ziarul nostru se găsește sub presă, și în parte tipărit, aflăm cu profundă jale adormirea în Domnul a Prea Sfințitului Episcop Dr. Grigorie Comșa al eparhiei Aradului, Ienopolei, Hălmajului și al părților anexate din Banatul Timișan.

Tinărul și vigurosul Arhipăstor, după grele suferințe de câteva săptămâni, purtate cu creștinească resemnare și împlinindu-și, până în ultimele clipe, cu toată conștiința, înalta misiune, a trecut la cele veșnice astăzi Sâmbătă în 25 Mai 1935 în anul al 46-lea al vârstei.

Se împliniseră, în ziua de 3 Mai 1935, zece ani când Sinodul electoral al văduvitei dieceze a Aradului, condus de I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, a ales cu însuflețire în scaunul vacant al eparhiei Aradului pe tinărul, doctor în teologie și în drepturi, Gheorghe Comșa. Actul hirotonirii sale într-un arhieru a fost săvârșit în catedrala noastră din Sibiu, în 14 Iunie 1925, de către I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae cu conlucrarea Ierarhilor Vartolomei al Râmnicului Nouului Severin, Iosif al Caransebeșului și arhierul Filaret.

Scurtă i-a fost păstoria; dar dragostea sa de Dumnezeu și de oameni, dragostea sa de muncă neîntreruptă lasă după sine semne de remarcabile progrese în eparhia condusă cu gândul la mântuirea sufletelor ce i s'au încredințat spre părintească păstorie.

Rămășițele pământești ale regretatului Arhipăstor, se vor așeza spre veșnică odihnă, conform dispozițiilor ce se vor lua.

Fie-i binecuvântată amintirea!

ingăduit numai niște corecturi. Cam în aceeași vreme cu Bălgradul ne dă importanta lucrări biblice mitropolitul din capitala Moldovei: Dosoftieiu. Cartea care l-a ispitit mai mult pe mitropolitul dăruit cu darul poetic, a fost Psaltirea „care iaste ca o grădină sufletescă răsadită de Dumnedău... caria cetind iubitul creștin să satură de toată dulceața și se adapă de viață viacinică”.⁴ Distinsul vlădică cărturar adâncind cu răvnă imnele religioase trimite la 1673 Psaltirea stihuită, în lume. Tipărirea s'a făcut la Uniev (Polonia). În afară de cei 150 Psalmi, cu note explicative, urmează al 151-lea și adausuri de caracter liturgic. La versificare a lucrat „5 ai foarte cu osârdie”. Se îndepărtează uneori de fondul sacru și aceasta e greșala lui. Dela Dosoftieiu ne-a rămas și o Psaltire în proză, cea din 1680. Textul e tipărit în două coloane—slav și român.

Peatra de temelie, în istoria cărții Duhului sfânt la Români este, Biblia dela București. Anul 1688 este întâiul când se tipărește în graiul nostru sfânta Scriptură întreagă. Aceasta s'a tălmăcit de către „oameni...nu numai pedepsiți într-ună noastră limbă, ce și din limba elinească având știință”.⁵ Pentru această traducere Mitropolitul Șaguna are cuvinte de laudă. Și cu bună dreptate, căci s'a ușurat până în

⁴ Cuvântul Mitropolitului la Hodoș-Bianu, Bibliografia Veche p. 228 v. I.

⁵ Șerban-Const. Basarab, în prefață.

Cronică bisericească externă

Scoala teologică din Alexandria. — Patriarhatul de strălucită aducere aminte al Alexandriei a pierdut mulți credincioși, rămânând azi doar cu 8 episcopii a căror întreagă populație abia este cât a două episcopii de ale noastre.

Libertatea de acțiune i-a fost mărginită, iar starea materială mult redusă.

Vremurile unui Meletie Pigas sau Ciril Lucaris (sec. 17) fuseseră epoce de însemnată viață culturală și teologică în Alexandria. Deatunci încoace s'a stins aproape total faima vechei „cetăți de lumină a Orientului”.

În zile noastre, patriarhul Meletie III, fost până în 1923 mitropolit al Atenei și patriarh la Constantinopol, depune toate eforturile pentru a ridica nivelul religios și cultural al bisericii sale la înălțimea cerințelor de azi.

În acest scop a înființat, în 4/17 Oct. 1926, un seminar (εσροδιδασκαλειον), care pregătea și preoțimea și dascălimea din întreg Patriarhatul. Funcționând la început cu 6 ani, pe urmă cu 7, seminarul acesta a fost unificat în 1932 cu seminarele și școlile normale din Grecia, al căror program l-a și adoptat. Pregătirea aceasta era insuficientă; de aceea în 9 Iulie 1934 Sf. sinod al patriarhiei a promovat vechea școală în „școală superioară de teologie” având alăturată și secția pedagogică. În 19 Decembrie 1934 s'a și publicat regulamentul acestei școli în revista oficială a patriarhiei, în „Παναγιωτος”, după care reproducem părțile mai importante.

Cursurile sânt de 4 ani, cuprinzând materie teologică, pedagogică, literară și muzicală. Absolvenții pot deveni preoți, profesori de teologie la seminar, și de religie în celelalte școli ale statului, precum și învățători în orașe. Se studiază, pe lângă limba de predare greacă, și cea engleză, aceasta fiind cea oficială, araba pentru populație și latina pentru cultura teologică. Conducerea școlii o formează o eforie compusă din directorul și profesorii școlii sub prezidenția unui arhieru numit, (cu titlu de inspector) de Sf. sinod pe câte 2 ani. Mijloacele de existență ale școlii le formează: 1. alocațiile dela patriarhie; 2. subscripțiile patriarhului, arhierilor și preoților; 3. contribuțiile funcționarilor cancelariilor arhieresti; 4. didactul și hrana studenților; și 5. subsidiile și darurile binevoitorilor.

Se primesc ca studenți ceice au absolvat gimnaziul sau școlile similare (6 clase). Ceice au absolvat seminarul intră direct în anul II. Clericii sânt toți interni.

Prelegerile se țin tot cu câte două cursuri odată, I cu II, III cu IV, încât înscrierile și absolvențele se fac la 2 ani. Se susțin gratis de patriarhie 10 studenți pe câte 2 ani, dar numai cei din regiunea patriarhiei și cari vor să se preoțească.

Programa cursurilor este aproape aceeași cu a Academiiilor noastre (de altfel s'au inspirat la formarea ei după cel al academiei din Halki).

Interzicerea de a purta haină preoțească în Turcia. — În 30 Noembrie 1934 s'a adus în camera turcă un proiect de lege prin care se interzicea preoților creștini de orice confesiuni de a mai purta rasa preoțească în afară de serviciul divin. Motivele pentru care turcii au luat astfel de decizie, nu se cunosc deplin, dar, între cele mai însemnate, e pretenția ce-o au turcii că haina creștină preoțească, rasa, e copiată după hainele lor, și de aceea se cere abolirea. Intențiile acestei legi zac sigur în vechea dușmănie ce există între turci și greci, — cei dintâi urmărind, pe cât se spune, scoaterea celorlalți din Asia mică.

Patriarhul Fotie II făcu imediat demersuri pe lângă guvernul turc, în sensul ca să fie scutit de rigorile acestei legi clerul ortodox, care are îmbrăcăminte de atâta vreme, în cât în fața poporului ea a căpătat semnificație aproape simbolică.

Legea însă s'a votat în 5 Decembrie 1934, cu singura clauză că guvernul poate permite patriarhului, ierarhilor și autorităților bisericești de alte confesiuni din Turcia să poarte rasa și în afară de locurile și serviciile lor de cult, dar numai prin învoire specială. Legea a intrat în aplicare în 6 Mai 1935.

Biserica greacă și Muntele Atos.

— În legătură cu intepelarea făcută în Camera română de N. Batzaria cu privire la situația monahilor români dela M. Atos, interpelare care cerea intervenția miniștrilor noștri de externe și instrucție pentru ca să se dea și românilor o mănăstire, ca astfel să înceteze situația de umilire în care suntem puși față de celelalte neamuri ortodoxe, — în legătură cu această interpelare zic, presa greacă a ținut să răspundă următoarele:

Mai întâi numărul călugărilor români ține să-l precizeze revista Sf. Sinod grec „Εκκλησια”, nu la 4—500 cum credea d. N. Batzaria ci la 1500. Apoi încearcă să arate că deputatul român nu prea are dreptate atunci când susține că cele mai multe afierosiri și daruri făcute Muntelui Atos au

provenit dela domni români. Această afirmație este o sfidare a istoriei, care ne spune că aproape toți Domni români începând dela Neagoe Basarab până la Cuza au ajutat nespuse de mult și au închinat mănăstirii și averi întregi Muntelui Atos. Să nu se răspundă, cum răspunde „Εκκλησια” (16 Martie 1935), că acele daruri ce veneau din principatele noastre veneau aproape tot dela domni greci (fanarioți). Recunoștința ar trebui să nu permită astfel de impietăți față de istorie.

Mai departe, aceeași revistă încearcă să arate că și monahii români au două schituri mari la Atos (sf. Ana și Prodromul), cu chilii și averi multe, schituri conduse, după regulamentul republicii atonite, de ei înșiși, sub supravegherea marelui consiliu al celor 20 de mănăstiri mari, că au deplină libertate internă (să se roage), că se pot folosi de lemnele din pădurile Atosului. Nu știm încă întrucât sânt adevărate acestea. Vom vedea cu altă ocazie. Fapt e însă că cei 1500 de monahi români sânt azi într-o stare de umilire față de ceilalți, căci deși sânt în rândul al III-lea după număr și poate printre cei dintâi după vrednicia intelectuală și morală, totuși nu au nici o mănăstire mare din cele 20, căci 17 sunt ale grecilor, 1 a rușilor, 1 a bulgarilor și 1 a sârbilor. Și într-o anumită măsură are dreptate d. Batzaria când spune, că monahii români sânt „robii” celorlalte mănăstiri streine. Se răspunde, că nu permite constituția Sf. Munte înființarea încă a vreunei mănăstiri peste numărul de 20. Iar când amintește autorul articolului citat din Εκκλησια că în trecut nu odată au turburat rușii liniștea Muntelui Athos prin pretențiile „megalomaniei” lor, conchide că „să nu se mai repete greșala lor”.

Însă pentru că Muntele Atos are legături strânse și directe cu guvernul grec, să vedem ce zice acesta în privința situației dela sfântul Munte. Se svonea adecă de curând că se tinde la suprimarea autonomiei Muntelui Atos, grecii găsind cu cale că le-ar prinde bine secularizarea averilor întinse pe care le au mănăstirile. Sesizându-se de acest svon — care credem că s'a spus din sursă oficială de cineva — un preot rus din Maroc scrie mitropolitului Hrisostom al Atenei ca, întrucât mănăstirea rusă din Atos sfântul Pantelimon îi datorează 600 franci și întrucât e vorba ca statul să preia tot sf. Munte, să intervină pe lângă ministerul finanțelor ca să i-se dea (pr. din Maroc) învoiala de a-și ridica banii înainte de a se închide mănăstirea Pantelimon. Nu cunoaștem încă răspunsul guvernului în această chestiune. Ziarul „Εστια” din 18 Martie, ocupându-se tot de interpretarea dlui Batzaria invită guvernul să dea un răspuns oficial, întrucât „nu că s'ar ajunge prin demersuri diplomatice la schimbarea statutului sfântului Munte, prin ridicarea unui schit român la rang de mănăstire, dar s'ar putea strica relațiile elino-române”. „Sigur, urmează același ziar, e intenționată denaturarea lucrurilor prin interpelarea dlui Batzaria, dar tocmai de aceea guvernul trebuie să răspundă”.

Așteptăm și noi acest răspuns oficial, până atunci însă guvernul nostru ar face bine să intervină.

I. Bodogae

zilele noastre osteneala acelora cari se silesc să dea în dulcele grai al părinților noștri Cartea Duhului sfânt. „Limba Bibliei, (zicea Șagună în prefața la Scriptura sibiană), pentru un popor numai odată se poate alcătui. Dacă s'au biruit pedicile traducerii bune și credincioase, dacă poporul a primit limba traducerii în înșai ființa sa, atunci următorii n'au altceva să facă, decât să reînnoiască și să îndrepteze limba Bibliei, așa cum ar fi reînnoit-o și îndreptat-o cel dintâi traducător al ei, presupunând că a trăit până în veacul acesta”.

Așa este, și de aceea prefuirea Bibliei lui Șerban este atât de mare.

[Sfârșitul urmează]

Din vremuri apuse

(2) Documente vechi

Comunicate de Pr. Candid Mușlea
[Urmare]

Act din Mai 1827.

Cinstițiilor Preoți! — Medicus aut fisticus (doctor) în districtu Coronensi (Brașovului) Domnu Petrus Richter dela Cetate Corona au scris la Inclitu Maghistratu Brașovului, ca să mijlocească cât fieștece paroh din toată Țara Bârsii, ori de ce religie (lege) va fi, să trimită Dominale la toate trei luni o consignație (însemnare) despre copiii și copilele în

parohia sa în acele trei luni botezați, iar despre pruncii în anii trecuți botezați și încă nevaccinați (ungurește: neoltoiți) să se facă de(as)emenia consignație semestralie (latinește: 6 luni), ca apoi numitu medicus vel fisticus aut doctor Domnu Petrus Richter dela Cetate Corona (ungurește: Brașov) să dea acele consignație (însemnări) a preoților la subordinatu său herurgus (ungurește: fălceri) cât să pona (pună!) vârsatu de vacă la toți pruncii botezați, și așa să sporească ponere vârsatului de vacă la prunci după părintescu preainaltu cuget.

Această poftă a pomenitului medicus aut fisticus (doctor) Domnului Petrus Richter prelaudatul Maghistratus Coronense la 15 November 1826, numărul maghistratual 3850 mie despre împlinirea au înștiințat.

Deci de vreame ce despre lăfțirea vel sporirea vaccinației (ungurește: oltoiri) Frățiile Voastre în timpul trecut multe decreturi (porunci) dela Înălțatu Impărat și dela Înălțatu Crăiescu Gu. bernium prin mine ași primit, iar aceste mai înalte decreturi a le împlini noi toți trebuie să ne silim, așa, după dorirea lăudatului Magistrat, Frățiilor Voastre se poruncește ca arătatele consignație (însemnări) despre copii și copilele (care) în parohia sa vor fi botezați la toate 3 luni cu slovele latinilor să le scrieți, fă-

cându-le dela începutu acestui an 1827, și așa acum întâiașidată aveți Frățiile a Voastre de lucra descoperitele consignație pe 6 luni, anumit pe Ianuarie, Fevruarie, Martie, Aprilie, Mai și Iunie anu 1827, și mie a le așterne, ca apoi să le dau eu odată toate la poftoritu medicus vel fisticus aut doctor domnu Petrus Richter spre a le trimite domnia Sa la subordinatu și hirurgus (ungurește: fălceri) ca acest hirurgus să pue vârsatu de vacă la toți pruncii botezați.

Asemenea consignatio să faceți Frățiile Voastre pe tempu fiitor în tot anu de doao ori, adecă la ultima Iunie și ultima Dețember despre copii și despre copilele în anii trecuți botezate, și până acum nevaccinate (ungurește: neoltoiți).

Zernești, Die 5 Mai 1827.

(ss.) Bratul Baiul m. p.
Arhipresbiter Barțensis.

Act din 1827.

Cinstite Sațordes (Sacerdos !) — Cred eu, precum Frății Tale iaste deplin cunoscut că atât dela Milostivu D(um)nezeu, cât și dela Înălțatu nostru Imperator Franțiscus primus avem multe și aspre decreturi ca tot omu să-și trimită copiii și copilele sale în școala locală, începând dela 5 ani până la 12 ani, spre a-i învăța relighia și moralitas în școală. Aceste strașnice dispoziții dumnezești

In jurul chestiunii privitoare la salariile și salarizarea clerului, dl profesor Alexandru Lapedatu, ministrul cultelor, a făcut presele unele declarații lămuritoare.

Vom reveni asupra acestei probleme, ce preocupă în prezent clerul.

Intâlnire colegială

— Aviz —

Colegii absolvenți, din anul școlar 1896—97 ai secțiunii pedagogice a seminarului Arhidiecezan „Andreian” (Școala normală) din Sibiu, prin aceasta sânt poțiti să-și anunțe adresa precisă subscribului până la 9 Iunie c., pentru a li se putea expedia „Programa convenirei”, contemplate la revederea după 38 ani dela absolvire, — convenire ce se va desfășura în Catedrală și în Aula Academiei teologice „Andreiane” din Sibiu, în zilele de *Duminecă 23 și Luni 24 Iunie c.*, sub patronajul și prezidiul Inalt Prea Cuvioșiei Sale Părintelui Dr. Eusebie R. Roșca, fost director al seminarului.

Sibiu, 24 Mai 1935.

Const. Criștiu
profesor la școala comercială de băieți din Sibiu

INFORMAȚIUNI

Știre personală. Intru căutarea sănătății, I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae al Ardealului a plecat în 21 I. c., pentru trei săptămâni, în urma sfatului medical, la băile din Karlovy Vary, în Cehoslovacia.

Urăm Inaltului Arhipăstor, în numele tuturor fiilor Săi sufletești, să revină cu bine și în deplină sănătate în mijlocul nostru.

P. S. Episcop Grigorie al Aradului este bolnav de două săptămâni, suferind de tromboză. Luni după amiază starea sa era, după constatarea medicilor, foarte gravă. Marți, la amiază, s'a oprit la căpătâiul său I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului.

Dorim inaltului și osârdiosului prelat dela Arad grabnică însănătoșire.

In chestiunea averii așa numitei „Universități săsești” din Sibiu, ministerul de interne a numit o comisie pentru administrarea acelei averi. Comisia se compune din dñii: N. Regman prefectul județului, Dr. E. Piso, A. Boiu, I. Milea, H. Platner și Fr. Müller. Această comisie va administra averea numitei instituții, până ce se va întocmi legea, care să statorască definitiv felul ei de conducere.

Vechiul proces al primăriei din Șimleul Silvaniei, împotriva ordului minorităților pentru proprietatea liceului din acel oraș, a fost câștigat de primărie, pe baza sentinței aduse zilele aceste de Inalta Curte de casație. Se știe, că materialul documentar, în acest soi de chestiuni, a fost adunat și pus la dispoziția opiniei publice din partea distinsului și neobositului cercetător, dl profesor O. Ghibu.

Donație pentru biserică. Primim: Cu ocazia Sfințelor Paști, dl locotenent nviator *Laurian Ioanovici* din Cluj, fiul fostului paroh al Șoimușului, prot. Târnavă, a binevoit a dona sfintei noastre biserici din această parohie suma de Lei 1000 (una mie). Mulțumind evlaviosului donator dorim ca fapta sa să fie cât mai pilduitoare. — *Oficiul parohial din Șoimuș.*

Ziua Mamei în Sibiu. Societatea ortodoxă națională a femeilor române, filiala Sibiu, a organizat, în 21 I. c., în sala prefecturii județului, un reușit matineu, în cinstea *Zilei Mamelor*. S'au executat, cu bun efect, frumoase coruri, citiri și recitări ocazionale, la care și-au dat concursul școala primară de fete „Regina Maria” și liceul de fete „Domnița Ileana”. Tot la această ocazie, Păr. profesor *O. Dragoș*, dela Școala normală de fete „A. Șaguna”, a rostit o impresionantă conferință cu subiectul: *Mama în familia creștină*, ascultată de numeroasa asistență cu mult interes. Ziua închinată mamelor, onorată cu prezența intelectualilor sibieni, în frunte cu P. S. Arhiereu vicar Vasile, a avut și de astădată înțelesul și farmecul său.

Indemn și sfat potrivit. Congresistii Ligii culturale, adunați de curând în Cernăuți, au făcut, în număr de peste 300, un pelerinaj la Sf. mănăstire Putna, unde preoții, în frunte cu starețul mănăstirii, li-au urat bun sosire. Dl profesor *N. Iorga* mulțumind, a rostit miilor de săteni adunați o cuvântare, sfătuindu-i să nu facă politică și să-și muncească ogorul, căci numai

astfel țara noastră, care e mare, va fi și o țară tare ca în vremea Voevodului înmormântat în această mănăstire.

† **Ana Popa n. Roman**, soția preotului Isaia Popa din Ocna-Sibiului, după lungi și grele suferințe, a adormit în Domnul, în anul al 66-lea al vieții și al 48-lea de fericită căsătorie, la 9 Mai a. c. Să-i fie somnul lin și țărâna ușoară. Veșnică să-i fie amintirea!

Cerșitorii nu se plâng. Un bătrân cerșitor rugat să-și spună impresiile cu raport la criză, mărturisește așa: „La noi, la cerșitorime, nu simțim criza, întrucât noi nu cunoaștem decât două feluri de oameni cari ne miluesc: cei bogați și cei săraci; cât ar fi criza de mare, bogatul își cumpără zilnic gazeta și aruncă un leu în pălăria cerșitorului, ear cel sărac aruncă și el un bănișor ca să aibă noroc, — de care omul are nevoie cu atât mai mare, cu cât sporește și criza; — de aceea noi, cerșitorii, n'avem pricină să ne plângem de criză”.

Cum ne păstrăm sănătatea? Societatea de ocrotire „Principele Mircea” afișează următoarele reguli:

Păstrăm sănătatea: bând lapte din abundență, bând apă multă între mese, dar puțină în timpul când mâncăm; ținând corpul nostru curat, îmbrăcându-l bine iarna și ușor vara. Dormind 8 ore neîntrerupt. Sculându-ne dis-de-dimineată și culcându-ne seara de vreme; făcând două ore de exerciții pe zi, mergând zilnic cel puțin 2 kilometri pe jos; examinându-ne dinții cel puțin de două ori pe an.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 26 Mai 1935, va predica părintele *Gh. Secaș*.

Sfințire de drapel. Dumineca trecută s'a făcut, cu solemnitatea cuvenită, sfințirea drapelului societății de ajutor reciproc „A. Șaguna” din cartierul Lazaret al Sibiului, în asistența reprezentanților societăților românești din acest oraș și a unui mare număr de alți sibieni. La sfințirea drapelului și baterea țintelor, a vorbit păr. Ștefan Morar, scoțând la iveală silințele făcute de conducătorii societății întru ridicarea culturală și religioasă a locuitorilor români ai cartierului.

Serbare câmpenească în Dumbrava Sibiului se va ținea Duminecă, în

26 Mai 1935, — (în caz de timp nefavorabil se amână pentru Dumineca următoare, în 2 Iunie), organizată, ca și în anul trecut, de societățile noastre sibiene, sub președinția dlui Dr. N. Comșa. Plecarea cortejului spre Dumbravă la ora 8 și jum. dimineața din Piața Regele Ferdinand. Amănuntele programului se arată în afișe.

CARTI ȘI REVISTE

Transilvania, buletin de tehnică a culturii, Nr. 2 pentru Martie—April 1935, Sibiu, Tip. „Dacia Traiană”, conține îndrumări culturale, material de conferințe, informații, cronice etc. Abonamentul anual: 100 Lei. Un număr 20 Lei. Red. și adm.: Sibiu, Strada Șaguna 6.

Poșta redacțiunii

Pr. I. C. în A. Articolul este mai potrivit să-l adresați organului eparhial local, ca cel mai apropiat.

A apărut în Tipografia arhidiecezană: **Tânărul, fie-ți zic, scoală-te** de **Dionisie Făgărășianu**

Volumul II.

Indemnuri creștinești către tineretul de azi. Se poate procura dela Librăria arhidiecezană cu prețul de Lei 50, plus spese postale de Lei 15.

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Prețul Lei 150.—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimițându-se prețul, plus spese postale Lei 15.— prin mandat postal.

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

și crăiești, eu atât în anii trecuți, cât și în acest an școlar 1827 Frății Tale pe larg am descoperit și de odată pre Frăția Ta am îndemnat ca să te silești a le împlini, adecă cu tot deadinsu să sfătuiești pre auditorii tăi, ca nezmintit să-și dea pruncii și pruncele sale la școală, apoi Frăția Ta în toată săptămâna de doo ori, adecă die Miercurii și die Sabbati după prânz negreșit să faci catihizație în școala locului.

Deci întru acest an școlar 1827 acum de nou cu tărie se intimă ca mintean să îndatorezi pre toți părinții de vecinătate, cât 1) spre a se putea mai bine împlini numitele decreturi sfinte și împărătești, să umble în toată casa ce se află în viținătatea sa și să-i spuie fieștecăruia pater familias ca să-și trimită copiii și copilele sale în școala locului spre a se deprinde în religie și moralitate.

2) Să arate la tot omul și aceea deodată că șezătorile și clăcile, adecă adunarea feciorilor și fetelor, de către Inălțatu Crăiesc Gubernium sub 7 November ano 1814, Numeru Guberniali 10,698, sunt oprite sub canon de 25 de bete la un june, și pentru aceea vreun viu din stația Frăției Tale să nu cuteze a strânge la sine tinere și tineri, că de va călca pe lăudata Guberniali dicata, greu se va canoni spre învățu său și spre exemplum altora.

3) Cele mai sus aici însemnate și Frăția Ta în eclesia sa în 3 Dumineci nezmintit să le publice și spre parohianii săi la împlinirea acelora a-i mișca (?) să te străduiești, apoi catehizația în școala locală Miercuri și die Sabbati în toată săptămâna negreșit să faci Frăția Ta,

almintrilea întri la mare păcat. Cu aceastea rămân

A(1) Frății Tale

benevolus

(ss) **Bratul Baiul** m. p. Arhisacerdos Barțensis.

Act din Martie 1829.

Cinstiților Presbiteri! — A fi datori copiii și copilele de a lăuda pe Dumnezeu este anume poruncă dela Dumnezeu dată prin profeta [prorocu] David la psalmu 148, versu 12 în cuvintele: „Tinerii, fecioarele, bătrânii cu cei mai tineri să laude numele Domnului!” Apoi la psalmu 8, așa zice: „Din gura pruncilor și a celor ce sug ai plinit laude!”

Cumcă tot omu trebuie în fieștece zi de multe ori să sa roage lui Dumnezeu, cunoașteți din psalmul 69, celace așa sună: „Iar eu sărac sunt și mișel, Dumnezeule, ajută-mi!”

Insuși Hristos mărturisește prin Ioan Evanghelistul, cap. 15, versu 5, în forma aceasta: „Fără mine nu puteți face nimica!”

Folosul de a învăța în Biserică, și în școală relighia (le[gea]) lui Dumnezeu ne arată psalmu 118, care așa spune: „Bună e mie legea gurii Tale, Doamne, mai vârtos decât mii de aur și de argint”. [v. 72. N. tr.]

Lipsa cea mare de a tălmăci la prunci și la prunce, la feciori și fete, Dumineca Apostolu și Evanghelia luminat se înțelege din faptele Apostolilor de Joi a treia săptămână după Paști, după care arapu famen vistieru împărătesei Candachii din țara Arapilor s'au plâns către Apostolu Filip, precum nu pricepe ce cetește, de nu-i va arăta

țineva. [F. Ap. 8, 26. N. tr.] A fi cu cuviință cât cei mai mici să roage pe Dumnezeu ca să ajute mai marilor săi întru purtarea dregătoriilor sale, limpede cunoașteți din Apostolu care die Sabbati la doazeci de săptămâni după Rusalie în Biserică se cetește, prin care Paulus Apostolus sfătuiește pe oamenii din cetatea Corint vel pe Corinteni, ca să se roage Tatălui ceresc pentru el, după cum mărturisesc aceste vorbe acolo cuprinse: „Ajutorindu-ne și voi pe noi cu rugăciunea”.

Deci Frățiilor Voastre se poruncește ca întâi: Ceale aici însemnate în 3 Dumineci să le publicați și pe înțeles să tâlcuiți parohianilor că adecă părinții, copiii și copilele sale să-i aducă cu sine în Biserică la facerea rugăciunii către Dumnezeu, cât și la școala locului să trimită pruncii și pruncele ca să înveațe legea lui Hristos care luminează pe tot omu.

Al doilea: În fieștece Duminecă la un ceas după amiază prin tragerea clopotelor să se adune la Biserică copiii și copilele, feciorii și fetele, iar Părințile Voastre pe scurt să le tâlcuiți Apostolu și Evanghelia din aceea Duminecă. Apoi să învețe zisa tinerime sfintele rugăciuni ceale ce trebuie tot cristianu să le știe și se găsec tipărite în Bucoavna Bisericească dela paghina 46 până la paghina 55. Iar după isprăvita aceasta învățatură Frățiile Voastre minteni să începeți létania vecernia, și pomenita tinerime să rămăe în Biserică până ce vor zice înaintea Părinților Voastre datornile rugăciuni în zisa Bucoavna Bisericească sub arătata pa-

ghina 49, până la paghina 55 tipărite, după cum despre acest sfânt lucru ne-am înțeles toți preoții atunci die 19 Dețember Ano 1828 [când] am avut sinod [în orașu Râjnov] unde s'au cetit oarșcare părintește poruncă guberniale și Episcopale pentru pēstis [ungurește: ciuma] apoi pe larg am vorbit să lățim cinstea lui Is., să luminăm oamenii cu priceperea sfintei scripturi și să ne silim pentru mântuirea sufletelor omenesți.

A patrulea: Pentru pōnere în parohia sa acestor răguli de sub întâi, a doilea și a treilea [care s'a omis aici, cu voia sau întâmplător! N. tr.] punct la suflet și la trup tuturor oamenilor foarte folositoare, Părințile Voastre să trimiteti pe sacristianu și pe campanatoru său din casă în casă și prin dumnealor să publicati cu rostru [gura] arătatele de tot sănătoasele reguli.

A cincilea: Să îndatorați Frățiile Voastre pe cantōru de acolo, ca după săvârșita liturghie, apoi după isprăvita litania vecernia tot totdeauna, adecă în toată zioa de doo ori dimineața și sara nesmintit să cânte în Biserică rugăciunea cea pentru Prea Osfințitul nostru Domnu Episcopu alcătuită și așa sunătoare: „Pe Stăpānul și arhiereu nostru Basilius, Domne păzește-l în mulți ani” de 3 ori.

Despre împlinirea acestora să așterneți Părințile Voastre în scris încoace relația sa pentru trebuincioasa mea știință.

Zernest, Die 29 Martie Anno 1829.

A(1) Frăților Voastre

Bun voitor

[ss.] **Bratul Baiul** m. p. Prot